

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3. Vtrum anima in verbo cognouerit infinita.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

verum conuertuntur. Quod ad secundum verò: quia vnumquodque cognoscitur, secundum quod est actu; & non secundum quod est in potentia; ex hoc enim sequitur, quod scientia primò tendit ad ens in actu, & secundario ad ens in potentia, hoc est tendit ad ens in actu secundum se, & ad ens in potentia, ut est in alio: hoc enim est secundum

Lib. 9. Meta. tex. 20. 10. 3.

quod dicitur in 9. Meta. * vnumquodque cognoscitur, secundum quod est actu; non autem, secundum quod est in potentia, scientia primò & principaliter respicit ens actu, secundario autem respicit ens in potentia, quod quidem non secundum seipsum cognoscibile est, sed secundum quod cognoscitur illud, in cuius potentia existit.

D. 125.

Quantum igitur ad primum modum scientiæ, anima Christi non scit infinita quia non sunt infinita in actu, etiam si accipiantur omnia quæcumque sunt in actu, secundum quod eundemque tempus, eo quod status generationis, & corruptionis non durat in infinitum.

D. 477. Ar. preced.

¶ Occurrit hoc in loco dubium ad hominem, quo pacto licet doctrina hæc cũ antedicta. Dicitur quippe in precedenti articulo est, anima Christi scire quæcumque scit Deus scientia visionis. & ipsa parte, questione decima quarta, articulo duodecimo. Auctor determinat Deum scientia visionis cognoscere infinita. & reprehendit, ac confutat ratione hic allatam de finito statu generationis & corruptionis. Unde dicit Auctor sua obliuiscit doctrinam, & ponere contraria, dum dicit animam Christi scire omnia infinita in actu, & negat infinita in actu secundum quodcumque tempus, & ex alia parte dicit animam Christi scire omnia, quæ scit Deus scientia visionis, & dicit illa esse infinita in actu, si sumantur omnia, quæ sunt, erunt, & fuerunt in actu, quia cogitationes, & affectiones creaturarum rationalium, quæ perpetuæ sunt, in infinitum multiplicabuntur.

p. 9. 7. ar. 1.

¶ Ad hoc dicitur, quod verumque dictum est verum diuersimodo de intellectu. Nam dictum hoc in loco verificatur de simpliciter entibus in actu (quæ sunt solæ substantiæ) quæ sunt actu quandoque, quæ conitatur esse finita, secundum fidei sententiam decernentis mundum incepisse, & generatione destitutam. In prima autem parte, sermo de simpliciter vel secundum quid entibus in actu quandoque est, quæ etiam patet esse infinita, quia in infinitum actus intellectus multiplicabuntur, etsi non in tempore hoc continuo, in tempore tamen discreto. Et quod hæc sit Auctoris mens, patet ex tribus. Primò, quia ab ente incipit corpus articuli, & ad ens impliciter deuenit, distinguendo illud contra ens secundum quid, quod dicitur & de ente in potentia, & de accidentibus, sed solum ens in potentia explicauit, quia solum ens in potentia erit ad distinctionem mo-

Alias potentiam.

D. 366.

di cognoscendi necessarium. Secundo, quia ex statu generationis & corruptionis probatur, qui non comprehendit accidentia, nisi uerbaliter, sed omnes substantias, & quædam tantum accidentia ut patet de actibus nobis futuris post iudicium. Tertio, quia in articulo precedenti expresse ad omnia existentia secundum quod

cuique tempus actum erit etiam hominum cogitatus in finians per hoc, quod per existentia secundum quodcumque tempus intelligit hic ex sola, qua simpliciter existunt, quæ sunt solæ substantiæ. Est igitur doctrina Auctoris, quod omnia cognita scientia visionis, possunt dici, & infinita & finita. Finita quidem, si ly omnia distribuit proentibus simpliciter finita uero, si ly omnia distribuit tam proentibus, quam accidentibus entium. Et propterea utrumque est uerum, scilicet scientia visionis animæ Christi est infinitum, & quod non est infinitum. Quo ad tertium, secunda conclusio responsiva affirmatiue est, Anima Christi scit in Verbo infinita in potentia. Probatum primo. In potentia creaturæ sunt infinita, ergo scit infinita. Probatum consequentia: quia scit omnia quæ sunt in potentia creaturæ. Declaratur secundum modum istius scientiæ, & dicitur quod est ad modum simplicis intelligentiæ, & non per modum scientiæ visionis. Omnia ex supradictis clara sunt.

¶ In responsione ad primum uide Nouit, quod infinitum quantitatiue, accipiendū partem post partem in actu, sicut est impertransibile tam realiter, quam secundum designationem, ut est impertransibile secundum cognitionem. Et ideo dicitur, quod ut sic est ignotum, & implicat, quod pertransleundum cognoscatur.

¶ In responsione ad secundum nota, quod responso consistit in hac distinctione. Infinitum secundum essentiam scientia comprehensua est infinita: infinitum autem aliter, finiti tamen secundum essentiam, scientia comprehensua non est infinita: quia scientia est finita, uel infinita, ex finitate uel infinitate proprii obiecti, & non ex alia finitate uel infinitate. Proprium autem obiectum intellectus est, quod quid est, & ideo si quod quid est, hoc est essentia est infinita, scientia comprehensua est infinita, & si quod quid est, seu essentia est finita, scientia est finita. Unde cum infinita scita ab anima Christi sint finita secundum essentiam licet infinita secundum multitudinem, non infirunt, scientiam animæ Christi esse infinitam.

¶ In

In hac responsione dubium occurrit ex Adam. in 3. sen. probare conante, quod intellectus creatus non potest simul uidere infinita, ita quod distincte cognoscat quodlibet eorum, eo quod sequeretur, quod uisio illa esset infinita perfectionis in genere cognitionis: quia equipolleret infinitis cognitionibus etiam specie distinctis, quae ad infinita illa termini non plus potest creatura simul uidere, quam Deus possit simul facere: & quia se queretur, quod esset odium infiniti demeriti, puta si quis uellet ex odio Dei occidere infinitos homines uel suos simul: uel charitatis infiniti meriti, puta si quis ex charitate illos infinitos cili garet.

Sed ex hac litera primum argumentum (quod extra propria materia non uagatur) facile soluit, dicendo quod uisio non est infinita, nisi essentia comprehendat fit infinita essentialiter. Et quia arguens apponit ly, in genere cognitionis, ideo ne in equiuoco disputetur, distingue quod si per hoc intendit quod sit cognitio infinita simpliciter, patet responsio ex litera hac, quod scilicet consequentia nihil ualet. Nec ex eo quod una cognitio equipollet infinitis in aliquo certo genere, sequitur quod sit infinita simpliciter, sed fat est quod sit altioris ordinis: unum siquidem indiuiduum superioris ordinis excedit infinita inferioris ordinis, & una species altioris ordinis excedit perfectionem infinitarum specierum inferioris ordinis: sol enim est perfectior omnibus generabilibus & corruptibilibus, etiam si minus eternus esset. Vnde uisio anime Christi, qua uidet uerbum, & in illo infinita, non solum equipollet, sed excedit infinitas cognitiones terminabiles ad infinita, & tamen non est infinita simpliciter. Nec illa cognitiones essent infinita perfectionis simpliciter, etiam ut cognitiones: quia infinitas simpliciter cognitionis (ut in hac habes litera) numquam habetur nisi essentia infinita essentialiter comprehendatur, quod constat non inueniri in infinitis cognitionibus infinitorum specie distinctorum, creatorum uel creaturabilium: quoniam & singula & omnia simul habent essentias finitas essentialiter, ut patet, si singulas infinitas species animalis, omnes enim simul ad animalis generis essentias limitatas haberent. Simile est enim de tota latitudine possibilium, quoniam omnia simul non essent actus purus, sed infra latitudinem habentium potentiam admittam. Si autem inten-

dit quod sit cognitio infinita secundum quid, cum infinitas secundum quid non repugnet creatura, nihil omnino probatur.

Ad secundum autem ex extraneis, scilicet ex potentia Dei, neganda est maior, quia modus intelligendi e contrario se habet ad modum, quo res in esse ponuntur. nam in intellectu adunantur diuisa, ad extra uero prodeuntia diuiduntur, quae in causa erant non solum simul, sed unum. Et hinc fit, quod uideri simul non repugnat infinitis, producti autem simul repugnat eis.

Ad tertium de merito & demerito, respondetur quod neutrum sequitur infinitum, nisi secundum quid, & non simpliciter. Magnitudo siquidem simpliciter tam meriti, quam de meriti, non ex multitudine obiectorum, sed ex quantitate essentiali sui pensatur. In responsione ad tertium eiuudem tertii articuli, perspicue quod tota uisio responsionis consistit in hoc, quod proprietates infiniti, in quocumque ponatur infinitas, arctantur ad subiectum infinitatis, puta, proprietates infiniti positi in linea arctantur ad lineam, & positi in superficie, arctantur ad superficiem, & positi in numeris paribus arctantur ad numerum parem, & positi in motibus Saturni, arctantur ad circulationes Saturni, & sic de aliis.

Nec hoc dicitur uoluntarie, sed cum sufficienti ratione, quia scilicet infinitum non est substantia, sed accidens: constat autem accidens non excedere suum subiectum, sed arctari ad illud. & si accidens arctatur ad subiectum, multo magis proprietates comitantes accidentis naturam, arctantur ad idem subiectum, ut patet inductiue. Et hanc responsionem perspicaciter serua, quoniam ex illa elucescent solutiones multarum questionum. & quod non inconuenit unum infinitum esse maius alio.

ARTICVLVS IIII.

Utrum anima Christi uideat uerbum siue diuinam essentiam clarius qualibet alia creatura.

Ad quartum sic proceditur. Videtur, quod anima Christi non perfectius uideat uerbum quam quelibet alia creatura. Perfectio enim cognitionis est secundum medium cognoscendi: sicut perfectior est cognitio, quae habetur per medium syllogismi demonstratiui, quam quae habetur per medium syllogismi dialectici: sed omnes beati uident uerbum immediate per ipsam diuinam essentiam, ut in prima parte dictum est. Ergo anima Christi non perfectius uidet uerbum, quam quelibet alia creatura.

2. Praet. Perfectio uisionis non excedit potentiam uisuiam: sed potentia rationalis animae, qualis est anima Christi, est infra potentiam intellectiuam angeli, ut patet per Dionysium. Ergo anima Christi non perfectius uidet uerbum quam angeli.

3. Praet. Deus in infinitum perfectius uidet uerbum suum, quam anima.

Super quibus nona articulum quartum.

Super quibus nona articulum quartum.

Itul' clarus est. In corpore articuli est una conclusio responsiua huiusmodi affirmatiue, Anima Christi praeter ceteris creaturis perfectius uidet diuinam essentiam. Probatur, uisio diuinae essentiae conuenit omnibus beatis secundum participationem diuini luminis, deriuati in eos a fonte diuini Verbi: sed anima Christi coniungitur propinquius uerbo Dei, & plenius recipit influxum luminis.

Ar. 1. huius

Lib. i. tra. 10. 2.

Li. 1. tra. 7. & 38. 10. 2.

P. 1. q. 12. ar. 2.

Lib. 1. tra. 10. 2.

Su. 9. ar. 1. c. & inf. qu. ar. 5. ad 1.

P. 1. q. 12. ar. 2.

c. 4. a me. 11. li. 1.